EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.10.2025.
COM(2025) 579 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progresu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē

{SWD(2025) 281 final}

Satura rādītājs

1. Ievads 2
2. Ziņojuma saturs 3
3. Atbildība par SMK elektroniskajām sistēmām 4
4. Vispārējs pārskats par progresu saistībā ar SMK elektroniskajām sistēmām 4
4.1 LĪDZ 2024. GADAM PABEIGTIE PROJEKTI 4
4.2 2024. GADĀ NOTIEKOŠIE UN PABEIGTIE PROJEKTI 5
4.3 SMK IT ĪSTENOŠANAS KAVĒŠANĀS RISKS 12
4.4 SEKU MAZINĀŠANAS DARBĪBAS 14
4.5 PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESĀ IESAISTĪTAJĀS VALSTĪS 16
5. Kopsavilkums par pārvaldību un secinājumi 16

1. IEVADS

Šis ir **2024. gada progresa ziņojums par Savienības Muitas kodeksa**[1] **(SMK) digitālo īstenošanu**, sestais ziņojums, ko Komisija sagatavojusi saskaņā ar SMK 278.a pantu par progresu elektronisko sistēmu izstrādē[2]. Tas aptver **2024. gadā panākto progresu**, tai skaitā viedokli par **gaidāmo turpmāko progresu**.

SMK stājās spēkā 2016. gada 1. maijā, un pēc tā grozīšanas 2019. gadā[3] tajā tika noteikti termiņi 2020., 2022. un 2025. gadā, līdz kuriem pakāpeniski jāpabeidz ar digitālo pāreju un īstenošanu saistītie projekti. Esošās elektroniskās un papīra dokumentu sistēmas var turpināt izmantot muitas formalitāšu pabeigšanai (tā dēvētie "pārejas pasākumi"), līdz sāk darboties jaunās vai jauninātās elektroniskās sistēmas, kas paredzētas SMK. Šajā kontekstā SMK darba programma[4] (SMK DP) un Īstenošanas regula par elektronisko sistēmu tehniskajiem pasākumiem[5] (*IRTA*) ir jālasa saistībā ar SMK un tā deleģētajiem un īstenošanas aktiem.

SMK DP ir juridisks instruments, lai virzītu pakāpenisko un sarežģīto trīsdimensiju pārejas procesu uz pilnībā digitālu muitas vidi, ņemot vērā savstarpējo atkarību starp sistēmām un faktisko attīstību. Tas ir instruments, ko izmanto, lai virzītu projektu ieinteresētās personas (dalībvalstis, Komisiju, uzņēmējus) uz kopīgu un praktiski īstenojamu projektu īstenošanu līdz 2025. gada 31. decembrim, kas ir pēdējais digitālās pārkārtošanās beigu datums.

Šā ziņojuma pamatā ir SMK DP, ko Komisija pieņēma 2023. gada 15. decembrī, kā pamats ziņošanai par progresu. Programmu un projektu pārvaldības aspekti ir noteikti daudzgadu stratēģiskajā plānā muitas jomā (*MASP-C*).

Līdztekus notiekošajai SMK īstenošanai Komisija 2023. gada 17. maijā pieņēma priekšlikumu visaptverošai muitas savienības reformai, tai skaitā jaunu SMK, kas iezīmē būtiskas pārmaiņas ES muitas regulējumā[6]. Šo priekšlikumu pašlaik izskata Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru.

Šīs reformas pamatā ir trīs galvenie pīlāri:

1) ES Muitas dienesta izveide, kas izstrādās un pārraudzīs ES muitas datu centru: tas būs jaunās sistēmas dzinējspēks, kas aizstās pašreizējo decentralizēto IT arhitektūru, kuras pamatā ir muitas deklarācijas, ar centralizētu, uz datiem balstītu vidi;

2) jauna partnerība ar tirdzniecības operatoriem, kuras pamatā ir pārredzami procesi, kas ļaus atbilstīgām tirdzniecības plūsmām darboties bez oficiālas muitas iesaistes un mazinās ar to saistīto administratīvo slogu;

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, OV L 269, 10.10.2013., 1.–101. lpp.

[2] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei:
2019. gadā – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020. gadā – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021. gadā – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022. gadā – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029;
2023. gadā – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:395:FIN.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/632 (2019. gada 17. aprīlis), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 952/2013, lai pagarinātu Savienības Muitas kodeksā paredzēto līdzekļu, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, izmantošanu pagaidu kārtā, OV L 111, 25.4.2019., 54–58. lpp.

[4] Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2879 (2023. gada 15. decembris), ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu, OV L_202302879, 22.12.2023., 1.–17. lpp., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[5] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2025/512 (2025. gada 13. marts) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013 paredzēto informācijas apmaiņas un glabāšanas elektronisko sistēmu izstrādes, uzturēšanas un izmantošanas tehniskajiem noteikumiem, OV L 2025/512, 20.3.2025., 1.–45. lpp., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/eng.

[6] Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un Eiropas Savienības Muitas dienestu un atceļ Regulu (ES) Nr. 952/2013 (COM/ 2023/258 final).

3) īpaši pielāgots e-komercijas muitas režīms, kas tiešsaistes platformas padarīs par galvenajiem dalībniekiem, lai nodrošinātu, ka preces, ko tiešsaistē pārdod tieši patērētājiem ES, atbilst visiem muitas jomā paredzētajiem pienākumiem.

SMK elektronisko sistēmu savlaicīga pabeigšana ir svarīga prioritāte, lai realizētu ieguvumus, kas Savienības Muitas kodeksā paredzēti tirgotājiem. Tas ir ļoti svarīgi, lai atbalstītu un ņemtu vērā muitas reformu un topošā ES muitas datu centra izveidi, jo pretējā gadījumā muitas reformā apsolītie būtiskie vienkāršojumi nebūtu balstīti uz stabila pamata.

2. ZIŅOJUMA SATURS

Pamatojoties uz definīcijām, kas sniegtas *IRTA*[7], SMK DP uzskaitītos projektus var iedalīt trīs sistēmu kategorijās:

i) **centrālās transeiropas sistēmas**, kuras jāizstrādā vai jāatjaunina Komisijai (bieži vien ir jāizstrādā vai jāatjaunina arī valstu sistēmas, un tas ir jādara dalībvalstīm);
ii) **decentralizētas transeiropas sistēmas**, kuras jāizstrādā vai jāatjaunina Komisijai, bet kurās ir svarīgs valsts komponents, kas jāīsteno dalībvalstīm;
iii) **valsts sistēmas**, kuras jāizstrādā vai jāatjaunina vienīgi pašām dalībvalstīm.

Šis ziņojums sākas ar skaidrojumu par ziņojuma izstrādes metodi un izmantotajiem avotiem (2. iedaļa) un pēc tam īsi aplūko SMK elektronisko sistēmu atbildību (3. iedaļa). Turklāt tajā ir ietverts vispārējs pārskats par dažādiem projektiem un to progresu, tajā ir norādīti iespējamie kavējumi, ja tādi ir konstatēti, un paredzētie riska mazināšanas pasākumi (4. iedaļa). Kopējais SMK DP īstenošanas progresa novērtējums ir apkopots šā ziņojuma secinājumos (5. iedaļa).

Šim ziņojumam ir **pievienots Komisijas dienestu darba dokuments**[8], kas publicēts kopā ar šo ziņojumu un kurā ietverta detalizēta informācija par dažādu projektu, par kuriem ziņojušas dalībvalstis, plānošanu un virzību. Šo darbu atbalstīja ārējs darbuzņēmējs.

Ziņojums un dienestu darba dokuments ir izstrādāti, pamatojoties uz informāciju, kas savākta no turpmāk norādītajiem **avotiem**.

1) Valsts plāni, kas dalībvalstīm ir jāiesniedz divas reizes gadā (janvārī un jūnijā).

Par katru projektu savāktā informācija ietver konkrētus datumus, statusu un progresu attiecībā uz katru SMK DP noteikto atskaites punktu.

2) Dalībvalstīm izplatītā **aptauja**.

Informācijā bija ietverts riska un kavējumu novērtējums, šo kavējumu iemesli, kā arī saistībā ar projektiem plānotie un/vai īstenotie riska mazināšanas pasākumi. Turklāt, turpinot 2023. gadā īstenoto pieeju, dalībvalstis sniedza arī informāciju par pieredzi, kas gūta, izstrādājot projektus, un par iespējamo papildu atbalstu, kas varētu būt nepieciešams.

3) Divpusējas augsta līmeņa sanāksmes ar dalībvalstu muitas IT direktorātiem.

Divpusējo sanāksmju laikā no dalībvalstīm tiek iegūta pilnīga un precīza informācija par katra SMK projekta statusu, tai skaitā par problēmām, ar kurām tās ir saskārušās, kā arī tiek formulētas idejas problemātisku situāciju uzlabošanai.

4) Transeiropas koordinēšanas un pārraudzības programmu rezultāti.

---

[7] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2025/512 (2025. gada 13. marts) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013 paredzēto informācijas apmaiņas un glabāšanas elektronisko sistēmu izstrādes, uzturēšanas un izmantošanas tehniskajiem noteikumiem, OV L 2025/512, 20.3.2025., 1.–45. lpp., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/eng.

[8] Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 278.a pantam par panākto progresu Kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādē, SWD (2024) XX final.

Šajā ziņojumā ir iekļauta arī analīze, kuras pamatā ir detalizētāka informācija, ko snieguši Komisijas Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāta (TAXUD ĢD) projektu vadītāji un par ko dalībvalstis ziņojušas saskaņā ar koordinācijas programmām, kuras kopš 2020. gada ir spēkā attiecībā uz transeiropas sistēmām.

3. ATBILDĪBA PAR SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM

Atkarībā no katras sistēmas arhitektūras, par ko vienojušās dalībvalstis un Komisija (centralizēta, decentralizēta vai valsts), ir **sadalītas funkcijas** attiecībā uz **atbildību** par izstrādi, ieviešanu, ekspluatāciju un uzturēšanu. Tas ir noteikts IRTA, kurā aprakstīts, no kādiem komponentiem šīm sistēmām būtu jāsastāv un kādas ir to iezīmes – valstu komponenti (izstrādāti valsts līmenī) vai kopīgie komponenti (izstrādāti ES līmenī). Arhitektūras ziņā centralizētās un decentralizētās sistēmas ir transeiropas sistēmas un pēc noklusējuma ietver kopīgus komponentus, dažkārt kombinācijā ar valstu komponentiem, savukārt valstu sistēmas sastāv tikai no valstu komponentiem.

Saskaņā ar *IRTA* 103. pantu **kopīgos komponentus** izstrādā, testē, ievieš un pārvalda Komisija, un tos var testēt dalībvalstis. **Valsts komponentus** izstrādā, testē, ievieš un pārvalda dalībvalstis.

Dalībvalstis nodrošina valsts komponentu sadarbspēju ar kopīgajiem komponentiem. Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādā un uztur kopīgās specifikācijas decentralizētajām sistēmām. Dalībvalstis izstrādā, ekspluatē un uztur saskarnes, lai nodrošinātu to decentralizēto sistēmu funkcionalitāti, kas vajadzīgas informācijas apmaiņai ar uzņēmējiem un citām personām, izmantojot valsts komponentus un saskarnes, kopā ar citām dalībvalstīm, izmantojot kopīgos komponentus.

4. VISPĀRĒJS PĀRSKATS PAR PROGRESU SAISTĪBĀ AR SMK ELEKTRONISKAJĀM SISTĒMĀM

SMK DP ir ietverti septiņpadsmit projekti, ar kuriem tiek ieviestas nepieciešamās elektroniskās sistēmas, to starpā četrpadsmit **transeiropas projekti**, par kuriem atbild Komisija kopā ar dalībvalstīm (rezultātā tiek izveidotas centralizētas un decentralizētas sistēmas), un trīs **valstu projekti**, par kuriem atbild vienīgi dalībvalstis (rezultātā tiek izveidotas valstu sistēmas).

4.1 LĪDZ 2024. GADAM PABEIGTIE PROJEKTI

Komisija ziņo par šādu **deviņu jaunu sistēmu vai jauninājumu** veiksmīgu ieviešanu:

- SMK projekts “Reģistrētā eksportētāja sistēma” – *REX* (jauna sistēma): ieviests 2017. gadā;
- SMK projekts “Muitas lēmumi” – *CDS* (jauna sistēma): ieviests 2017. gadā;
- SMK projekts “Tirgotāju tieša piekļuve Eiropas informācijas sistēmām” – *UUM&DS* (vienota lietotāju pārvaldība un digitālais paraksts) (jauna sistēma): ieviests 2017. gadā;
- SMK projekts “2. uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas sistēma” – *EORI2* (jauninājums): ieviests 2018. gadā;
- SMK projekts “Surveillance 3” – *SURV3* (jauninājums): ieviests 2018. gadā;
- SMK projekts “Saistoša izziņa par tarifu” – *BTI* (jauninājums): ieviests 2019. gadā;
- SMK projekts “Atzītie uzņēmēji” – *AEO* (jauninājums): ieviests 2019. gadā;
- SMK projekts “Informācijas veidlapas īpašajām procedūrām” – *INF* (jauna sistēma): ieviests 2020. gadā;

- SMK projekts "2. importa kontroles sistēmas 1. un 2. laidiens" – *ICS2 – 1. un 2. laidiens* (jauninājums): ieviests attiecīgi 2021. un 2023. gadā.

4.2 2024. GADĀ NOTIEKOŠIE UN PABEIGTIE PROJEKTI

Šā ziņojuma mērķis ir uzsvērt sasniegumus un problēmas, ar kurām Komisija un dalībvalstis saskārās, īstenojot notiekošos projektus 2024. gadā.

4.2.1. iedaļā ir sniegts pārskats par **sešiem transeiropas projektiem**, kurus plānots īstenot laikposmā no 2024. līdz 2025. gadam. Pieciem no šiem projektiem ir ieviešanas laikposmi, kas beidzas 2024. gadā, kā noteikts SMK DP tiesiskajā regulējumā.

4.2.2. iedaļā ir izklāstīta **trīs valsts projektu** īstenošana, proti, *ierašanās paziņojums*/*uzrādīšanas paziņojums*/*pagaidu uzglabāšana* (tā sauktās valsts preču ievešanas sistēmas), *valstu importa sistēmas* un *īpašās procedūras*. Sākotnēji bija plānots, ka šo projektu ekspluatācija sāksies līdz 2022. gada 31. decembrim, kā noteikts SMK. Taču, ņemot vērā nespēju ievērot šo termiņu un kā iepriekš norādīts SMK gada progresa ziņojumos, vairākas dalībvalstis lūdza piešķirt atkāpi saskaņā ar SMK 6. panta 4. punktu. Tā rezultātā Komisija 2023. gada 1. februārī pieņēma īstenošanas lēmumus, ar kuriem noteiktām dalībvalstīm tika piešķirtas atkāpes, pagarinot termiņu līdz 2023. gada 31. decembrim attiecībā uz valstu importa sistēmām un īpašo procedūru importa jomai, kā arī gaisa transportam paredzētajām valsts preču ievešanas sistēmām, savukārt attiecībā uz citiem transporta veidiem tika norādīta turpmāka saskaņošana ar dažādiem *ICS2* laidieniem.

4.2.1. Transeiropas projekti

Transeiropas projektiem ir īpaša struktūra, kurā var būt gan centrāli, gan valsts elementi, kā arī vairāki posmi vai komponenti. Kā noteikts SMK 278. panta 3. punktā, tie jāpabeidz ne vēlāk kā 2025. gada 31. decembrī. Katra projekta īss apraksts un progress ir izklāstīts tālāk tekstā.

1) **SMK projekts "Galvojumu pārvaldība"** – *GUM* (jauna sistēma): mērķis ir nodrošināt dažādu veidu galvojumu efektīvu pārvaldību visā ES, galveno uzmanību pievēršot tam, lai uzlabotu galvojumu apstrādes ātrumu, izsekojamību un uzraudzību, ko īsteno muitas iestādes.

   Panākta virzība: *GUM 1. komponents,* kas centralizēti pārvalda galvojumus, kurus var izmantot vairākās dalībvalstīs, sāka **darboties 2024. gada 11. martā** Muitas lēmumu sistēmā. Ņemot vērā abu komponentu savstarpējo saistību, atbilstības pārbaudes darbības paliek pieejamas līdz brīdim, kad dalībvalstis ievieš savas *GUM 2. komponenta* sistēmas.

   Attiecībā uz valsts komponentu – *GUM 2. komponentu* – no dalībvalstīm tiek sagaidīts, ka laika posmā no 2024. gada marta līdz 2025. gada jūnijam tās izveidos darboties spējīgas saiknes ar centrālo komponentu. Dažas dalībvalstis ziņoja, ka to valsts komponenta ieviešana ir pabeigta, tomēr lielākā dalībvalstu daļa ziņoja par zemu vai vidēju riska līmeni projekta savlaicīgai īstenošanai līdz 2025. gada 2. ceturksnim.

   Sīkāku informāciju, lūdzu, skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.6.2. un 4.1.2. iedaļā.

2) **SMK projekts "Importa kontroles sistēma 2"** – *ICS2* (jauninājums): mērķis ir stiprināt piegādes ķēdes drošumu un drošību, uzlabojot datu kvalitāti, uzlabotas informācijas par kravām reģistrēšanu, pieejamību un apmaiņu.

   Panākta virzība: *ICS2 3. laidiens* paplašina darbības jomu no gaisa transporta uz jūras un iekšzemes ūdensceļiem, autoceļiem un dzelzceļa satiksmi. Tā kā tas attiecas uz centrālo sistēmu, atbilstības pārbaudes darbības attiecībā uz šo laidienu veic tikai uzņēmēji.

   Kopumā uzņēmēji sāk izmantot *ICS2 3. laidienu* trīs posmos: jūras un iekšzemes ūdensceļu pārvadātāji – līdz 2024. gada 4. decembrim, jūras un iekšzemes ūdensceļu pārvadājumi –

līdz 2025. gada 1. aprīlim un autopārvadātāji un dzelzceļa pārvadātāji – līdz 2025. gada 1. septembrim. Lielākā dalībvalstu daļa norādīja uz projektu par jūras transporta mērķrādītāju un ar zemu risku attiecībā uz SMK DP termiņa ievērošanu attiecībā uz citiem transporta veidiem.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 4.2.2. iedaļā.

3) **SMK projekts "Savienības statusa apliecinājums"** – *PoUS* (jauna sistēma): mērķis ir glabāt, pārvaldīt un izgūt visus apliecinājumus, kurus tirgotāji sniedz, lai pierādītu savu preču Savienības statusu. Ņemot vērā atkarību no SMK muitas preču manifesta (*CGM*) un Eiropas Jūras vienloga sistēmas vides (*EMSWe*), projekts tiks pabeigts divos dažādos posmos, lai līdz minimumam samazinātu riskus un neatbilstības.

Panākta virzība: *PoUS 1. posma* **darbību sāka 2024. gada 1. martā**, kā plānots.

Attiecībā uz *PoUS 2. posmu* Komisija pabeidza tehniskās specifikācijas 2023. gada 2. ceturksnī, un atbilstības pārbaudes ir plānots pabeigt 2025. gada 3. ceturksnī.

Dalībvalstīm un Komisijai ir mērķis savlaicīgi īstenot projektu līdz tiesību aktos noteiktajam termiņam, proti, 2025. gada 15. augustam. Ņemot vērā atkarību no *EMSWe,* projektam ir konstatēts vidējs līdz augsts risks.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.9.2. un 4.3.2. iedaļā.

4) **SMK projekts "Importa centralizēta muitošana** – jaunā transeiropas *CCI* sistēma nodrošina centralizētā muitošanas procesa digitalizāciju Eiropas līmenī, kā noteikts Savienības Muitas kodeksā (SMK). Tas ļauj uzticamiem tirgotājiem iesniegt muitas deklarāciju uzraudzības muitas iestādē dalībvalstī, kurā tie veic uzņēmējdarbību, par precēm, kas fiziski uzrādītas muitas iestādē jebkurā citā dalībvalstī, ļaujot muitas deklarācijas apstrādāt un fiziski izlaist digitālā, efektīvā, paredzamā un koordinētā veidā starp muitas iestādēm, kas atrodas dažādās dalībvalstīs.

CCI sistēma tiek ieviesta divos posmos:

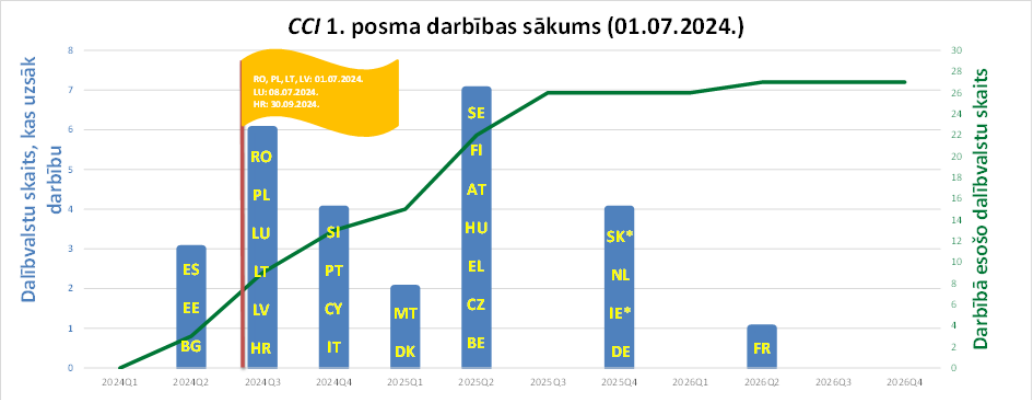
CCI 1. posms ļauj automātiski apstrādāt standarta un vienkāršotas deklarācijas, tai skaitā iepriekš iesniegtas muitas deklarācijas, kā arī periodiskas vai vispārējas papildu deklarācijas preču laišanai brīvā apgrozībā, uzglabāšanai muitas noliktavā, ievešanai pārstrādei un galapatēriņam. ***CCI 2. posms*** balstās uz 1. posmu, paplašinot darbības jomu uz **visiem atlikušajiem *CCI* scenārijiem**, tai skaitā uz **sarežģītākiem deklarāciju veidiem un procesu plūsmām**. Tā mērķis ir pabeigt importa centralizētas muitošanas digitālo integrāciju un funkcionalitātes nodrošināšanu visā ES.

Abi posmi ir savstarpēji saistīti: **1. posms ir priekšnosacījums 2. posmam**, un dažas dalībvalstis ir izvēlējušās abus posmus īstenot vienlaicīgi, lai racionalizētu valstu centienus.

Panākta virzība: attiecībā uz *CCI 1. posmu* Komisija veic darbu atbilstoši grafikam, un pašlaik notiek atbilstības pārbaudes kopā ar dalībvalstīm. Projektam ir piešķirts vidējs līdz augsts riska līmenis, jo tas ir atkarīgs no dalībvalstu gatavības *valsts importa sistēmu* atjauninašanai, kas ir priekšnoteikums *CCI* ieviešanai.

CCI sistēmas pirmā posma īstenošana sākās **2024. gada 1. jūlijā ar kopīgo komponentu un dažu valstu komponentu gatavību**. Kā parādīts 1. attēlā, 2024. gada septembrī *CCI* 1. posms ir pieejams Eiropas uzņēmumiem 9 dalībvalstīs (BG, EE, ES, LU, LT, LV, PL, RO, HR). BE, CZ, DK, EL, CY, IT, MT, AT, HU, PT, FI, SE un SI plāno pakāpeniski pievienoties līdz 2025. gada 2. jūnijam. DE, SK, NL un IE plāno pakāpeniski pievienoties līdz 2025. gada 31. decembrim. FR plāno pievienoties pēc 2025. gada.

Katrā zilajā stabiņā ir norādīts to dalībvalstu skaits, kuras ir ieviesušas *CCI* sistēmu, savukārt zaļā līnija attēlo kopējo dalībvalstu skaitu, kuras (paredzams) būs ekspluatācijā, bet sarkanā līnija atspoguļo 2024. gada 1. jūlija juridisko atskaites punktu.



1. attēls: *CCI P1* dalībvalstis sāk ekspluatāciju

Attiecībā uz *CCI 2. posmu* Komisija 2022. gadā pabeidza tehnisko specifikāciju izstrādi, un ir nodrošināta atbilstības pārbaude.

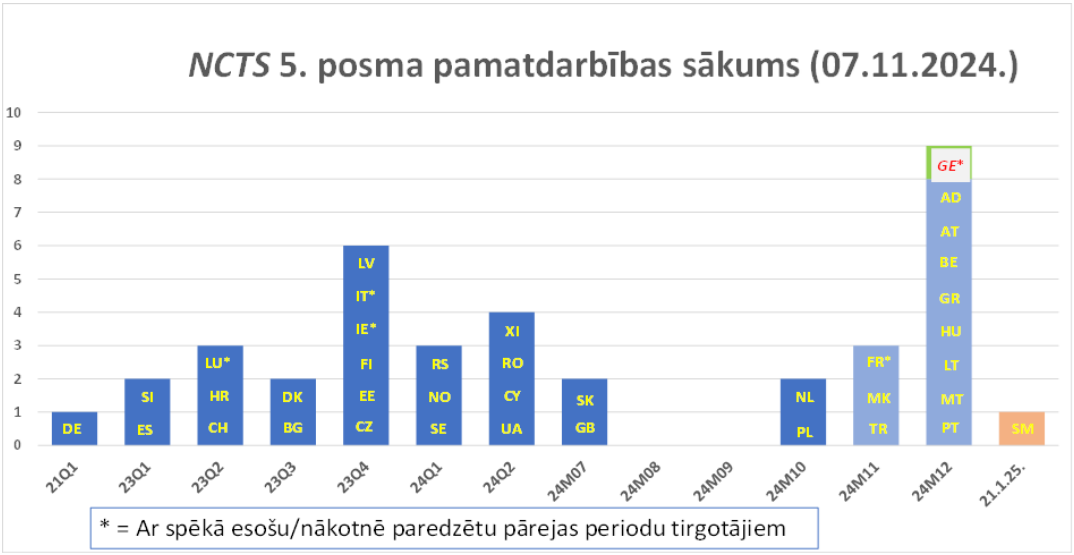
Lai palīdzētu dalībvalstīm un tirgotājiem īstenot visus *CCI* scenārijus un procesus, Komisija izstrādāja *CCI 2.* posma pilnas darbības jomas tehnisko specifikāciju paketi, kurā apvienotas abu posmu specifikācijas, kā arī rokasgrāmatu.

Attiecībā uz pilnas *CCI* sistēmas pabeigtības līmeņa novērtēšanu lielākā daļa dalībvalstu ziņoja, ka darbs virzās uz priekšu, un pauda zināmu pārliecību, ka līdz 2025. gada 2. jūlijam tiks sasniegts galīgais ieviešanas atskaites punkts.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.5.2. un 4.4.2. iedaļā.

5) **SMK projekts "Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma"** – *NCTS* (jauninājums): mērķis ir pielāgot pašreizējo Savienības un kopīgo tranzīta sistēmu SMK juridiskajām prasībām, tai skaitā SMK datu prasībām un saskarnēm ar citām sistēmām.

Panākta virzība: Saskaņā ar 2023. gada SMK DP *NCTS 5. posmu* var īstenot divos posmos: pamatfunkcijas – līdz 2023. gada 1. decembrim, nodrošinot darbības nepārtrauktību, kas saskaņota ar SMK, un papildu funkcijas – līdz 2024. gada 2. decembrim. Ekonomikas dalībnieki tika informēti, ka dalībvalstis līdz 2024. gada 2. decembrim var nodrošināt pārejas periodu pilnīgai īstenošanai.



2. attēls: ekspluatācijas uzsākšana *NCTS* 5. posma dalībvalstīs

Kopumā attiecībā uz *NCTS 5. posmu* ir panākts ievērojams progress. Kā parādīts 2. attēlā, līdz 2023. gada 1. decembrim 14 dalībvalstis sāka ekspluatāciju ar pamatfunkcijām un līdz 2024. gada oktobrim pievienojās vēl 11 dalībvalstis. Visas dalībvalstis atkārtoti apstiprināja savlaicīgu gatavību sākt ekspluatāciju ar pamatfunkcijām un papildfunkcijām līdz 2024. gada 2. decembrim, izņemot dažas dalībvalstis, kuras pievienosies neilgi vēlāk, bet ne vēlāk kā 2025. gada 21. janvārī, kas ir iepriekšējās *NCTS* 4. posma beigu datums.

NCTS 6. posma grafiks tika sinhronizēts ar *ICS2 3. laidiena*[9] grafiku. Lielākā dalībvalstu daļa ziņoja par zemu risku, kas saistīts ar sistēmas ieviešanu līdz 2025. gada 1. septembrim, un dažas no tām jau ir uzsākušas darbu ar tehniskajām specifikācijām. Tomēr trīs dalībvalstis (FR, PL un RO) norādīja, ka plāno pievienoties ekspluatācijai pēc noteiktā termiņa.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.7.2. un 4.5.2. iedaļā.

6) **SMK projekts "Automatizēta eksporta sistēma"** – *AES* (jauninājums): mērķis ir īstenot SMK prasības preču eksportam un izvešanai, kā arī tirdzniecībai piedāvātos SMK vienkāršojumus.

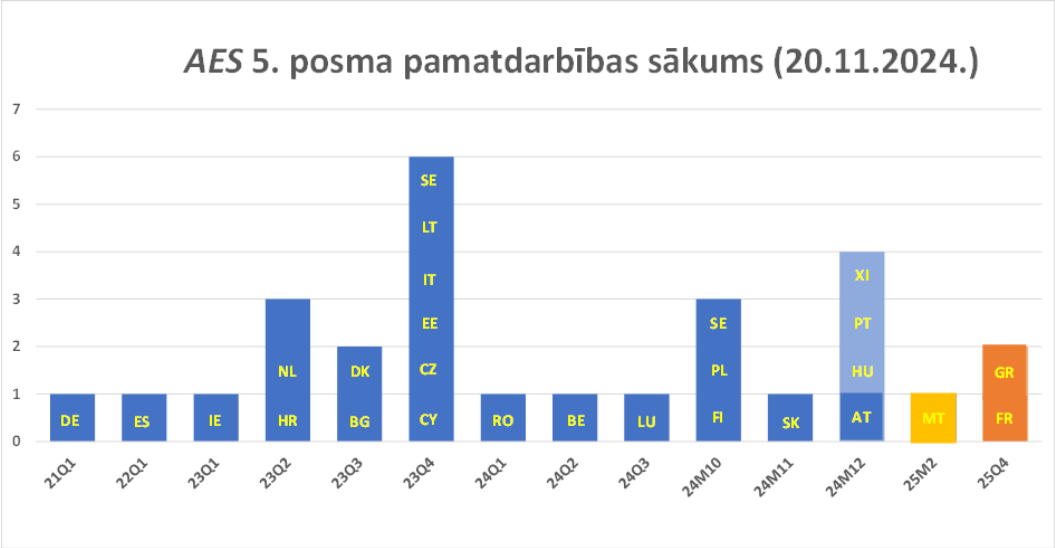
Panākta virzība: saskaņā ar 2023. gada SMK DP dalībvalstis var izvietot *AES* trīs posmos: pamatfunkcijas – līdz 2023. gada 1. decembrim, saskarne ar akcīzes sistēmu – līdz 2024. gada 13. februārim, un papildfunkcijas – līdz 2024. gada 2. decembrim.

Dalībvalstis ziņoja par ievērojamu progresu. Kā parādīts 3. attēlā, līdz 2023. gada 1. decembrim 12 dalībvalstis sāka ekspluatāciju ar pamatfunkcijām un līdz 2024. gada oktobra vidum pievienojās vēl 7 dalībvalstis. Visas pārējās dalībvalstis, izņemot FR un GR, sāks ekspluatāciju vismaz ar pamatfunkcijām un saskarni ar akcīzes sistēmu līdz 2025. gada 11. februārim, un lielākā daļa pievienosies līdz 2024. gada beigām.

Attiecībā uz valsts sistēmu – *AES 2. komponentu* – lielākā daļa dalībvalstu ir ieviesušas vai ieviesīs sistēmu līdz 2024. gada 2. decembra termiņam.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.8.2. iedaļā.

[9] Kā paredzēts 2023. gada SMK DP, *NCTS 5. posms* tiks pilnībā ieviests līdz 2025. gada 21. februārim. Pārejas periods no *NCTS 5. posma* uz *NCTS 6. posmu* ir paredzēts no 2025. gada 1. marta līdz 2025. gada 1. septembrim, tajā pašā laikposmā, kad notiks pāreja no *ICS2 2. laidiena* uz *ICS2 3. laidienu*, kas ļaus sinhronizēt abas sistēmas.



3. attēls: ekspluatācijas uzsākšana AES dalībvalstīs

Kopumā Komisija strādā atbilstoši plānam, lai iepriekš minētajos transeiropas projektos ievērotu tiesību aktos noteiktos termiņus, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar SMK un SMK DP. Attiecībā uz šo transeiropas sistēmu valsts komponentu ieviešanu dalībvalstīs ir konstatēti nopietni aizkavēšanās riski, it īpaši attiecībā uz *CCI un AES* (sk. 4.3. iedaļu).

4.2.2. Valstu projekti

Saskaņā ar SMK 278. panta 2. punktu dalībvalstīm bija jānodrošina savu sistēmu modernizācijas pabeigšana **trīs pilnībā valstiska mēroga projektiem**[10] līdz 2022. gada 31. decembrim. Tomēr 22 dalībvalstis nespēja ievērot šo termiņu, un pēc to lūguma tika piešķirta atkāpe, tāpēc ieviešanas termiņš tika pagarināts līdz 2023. gada 31. decembrim.[11] Pagājušā gada ziņojums atspoguļoja dažus turpmākus kavējumus, galvenokārt attiecībā uz valsts importa sistēmu un pagaidu uzglabāšanas sistēmu. Līdz 2024. gada beigām lielākā dalībvalstu daļa ir ieviesušas šīs dažādās ievešanas un importa sistēmas, lai gan jāatzīmē, ka dažas no tām darbojas iterācijās un ka dažas funkcijas vai to datu modeļa uzlabojumi tiks ieviesti vēlākos sistēmu laidienos. Šajā ziņā šo projektu pilnīga īstenošana joprojām notiek ievērojamam skaitam dalībvalstu.

Turpmāk 4. attēlā ir redzams katra valsts mēroga projekta progress.

---

[10] Šis termiņš neietver valstu īpašo procedūru sistēmas eksporta komponentu, kura darbība un plānošana ir savstarpēji saistīta ar *AES*.

[11] Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/235 (2023. gada 1. februāris), ar kuru piešķir konkrētu dalībvalstu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 lūgto atkāpi, lai varētu izmantot līdzekļus, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, ar paziņojumu par jūras kuģa vai gaisa kuģa ierašanos saistītas informācijas apmaiņai un glabāšanai (OV L 32, 3.2.2023., 220.–222. lpp.).
Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/234 (2023. gada 1. februāris), ar kuru piešķir konkrētu dalībvalstu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 lūgto atkāpi, lai varētu izmantot līdzekļus, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, ar Savienības muitas teritorijā ievesto preču uzrādīšanas paziņojumu saistītas informācijas apmaiņai un glabāšanai (OV L 32, 3.2.2023., 217.–219. lpp.).
Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/236 (2023. gada 1. februāris), ar kuru piešķir konkrētu dalībvalstu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 lūgto atkāpi, lai varētu izmantot līdzekļus, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, ar pagaidu uzglabāšanas deklarāciju par muitai uzrādītām ārpussavienības precēm saistītas informācijas apmaiņai un glabāšanai (OV L 32, 3.2.2023., 223.–225. lpp.).
Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/237 (2023. gada 1. februāris), ar kuru piešķir konkrētu dalībvalstu lūgto atkāpi, lai varētu izmantot līdzekļus, kas nav elektroniskās datu apstrādes metodes, tādas informācijas apmaiņai un glabāšanai, kura saistīta ar Savienības muitas teritorijā ievesto preču muitas deklarāciju saskaņā ar 158., 162., 163., 166., 167., 170.–174., 201., 240., 250., 254. un 256. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OVL 32, 3.2.2023., 226.–228. lpp.).

1) **SMK projekts "Ierašanās paziņojums, uzrādīšanas paziņojums un pagaidu uzglabāšana"** (*AN, PN un TS*) (jauninājums): mērķis ir automatizēt preču ievešanas procesus valstīs un saskaņot datu apmaiņu starp uzņēmējiem un muitu dalībvalstīs.

Panākta virzība: iepriekšējos SMK gada progresa ziņojumos tika konstatēts, ka valstu sistēmu savlaicīga ieviešana ir apdraudēta. Kā parādīts 4. attēlā, lielākā daļa dalībvalstu plāno pabeigt īstenošanu līdz 2024. gada beigām, ņemot vērā saikni ar *ICS2 3. laidienu*.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.1.2. iedaļā;

2) **SMK projekts "Valstu importa sistēmas"** – *NIS* (jauninājums): mērķis ir īstenot visus procesus un datu prasības, kas paredzētas SMK attiecībā uz preču importu.

Panākta virzība: kopš 2022. gada vairākas dalībvalstis ziņoja par riskiem, kas saistīti ar projekta savlaicīgu īstenošanu, tāpēc tika piešķirtas atkāpes. Kā parādīts 4. attēlā, *NIS jauninājumu* ieviesa 15 dalībvalstis. Tomēr dažas dalībvalstis (IE, PL un SK) ir ieviesušas sistēmu, taču tai nepieciešams turpmāks atjauninājums, savukārt četras dalībvalstis neparedz, ka īstenošana tiks panākta līdz 2024. gada beigām.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.2.2. iedaļā.

3) **SMK projekts "Īpašās procedūras"** – *SP* (jauninājums): mērķis ir saskaņot īpašās procedūras (t. i., uzglabāšanu muitas noliktavā, galapatēriņu, pagaidu ievešanu, ievešanu pārstrādei un izvešanu pārstrādei).

Panākta virzība: kā parādīts 4. attēlā, 18 dalībvalstis ir pabeigušas *SP 2. komponentu*. Pārējās dalībvalstīs ieviešana kavējas pēc noteiktā termiņa, un četras no tām neparedz ieviest sistēmu līdz 2024. gada beigām.

Attiecībā uz *SP 1. komponentu* lielākā daļa dalībvalstu sistēmu ir ieviesušas vai ieviesīs sistēmu līdz 2024. gada 2. decembrim, neraugoties uz savstarpējo atkarību ar *AES sistēmu*.

Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.3.2. un 3.4.2. iedaļā;

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
SMK DP noteiktais termiņš	31.12.2022. ar pagarinājumu līdz 31.12.2023.[1]			31.12.2022. ar pagarinājumu līdz 31.12.2023.[2]	
AT	1.7.2023.	1.6.2023.	**2.6.2025.**	**1.4.2025.**	**1.4.2025.**
BE	30.06.2023.	5.7.2023.	29.11.2023.	28.08.2024.	28.08.2024.
BG	1.3.2023.	10.11.2023.	10.11.2023.	10.11.2023.	10.11.2023.
CY	30.10.2024.	30.10.2024.	30.10.2024.	30.10.2024.	30.10.2024.
CZ	5.12.2023.	5.12.2023.	5.12.2023.	**15.12.2025.**	**15.12.2025.**
DE	Neattiecas	6.3.2021.	6.3.2021.	31.10.2022.	6.3.2021.
DK	6.11.2023.	6.11.2023.	**8.3.2025.**	**8.3.2025.**	**8.3.2025.**
EE	01.10.2023.	15.3.2021.	1.7.2021.	1.7.2021.	1.7.2021.
ES	1.3.2023.	1.1.2024.	1.1.2024.	5.9.2023.	5.9.2023.
FI	31.3.2023.	31.3.2021.	31.12.2022.	31.12. 2022.	31.12.2022.
FR	30.6.2023.	6.3.2024.	6.3.2024.	30.11.2024.	30.11.2024.
GR.	31.12.2023.	31.12.2023.	**30.6.2025.**	**30.6.2025.**	**30.6.2025.**
HR	1.7.2023.	1.3.2023.	17.4.2023.	1.1.2023.	1.1.2023.
HU	2.4.2024.	2.4.2024.	2.4.2024.	1.11.2023.	1.11.2023.
IE	1.7.2023.	23.11.2020.	23.11.2020.	**20.1.2026.***	23.11.2020.
IT	13.12.2022.	13.12.2022.	13.12.2022.	30.11.2022.	30.11.2022.
LT	1.3.2023.	28.2.2023.	31.10.2023.	31.12.2023.	31.12.2023.
LU	1.3.2023.	10.1.2023.	10.1.2023.	2.5.2023.	2.5.2023.
LV	24.9.2017.	24.9.2017.	24.9.2017.	4.6.2018.	4.6.2018.
MT	4.11.2024.	4.11.2024.	4.11.2024.	**31.1.2025.**	**31.1.2025.**
NL	30.6.2023.	1.12.2023.	1.12.2023.	1.4.2022.	1.4.2022.
PL	1.7.2023.	20.10.2024.	20.10.2024.*	20.10.2024.*	28.3.2022.
PT	28.10.2024.	28.10.2024.	28.10.2024.	28.10.2024.	28.10.2024.
RO	1.5.2024.	30.9.2024.	31.12.2024.	31.12.2024.	31.12.2024.
SE	1.3.2023.	27.9.2023.	1.10.2024.	31.12.2023.	31.12.2023.
SI	1.3.2023.	1.3.2023.	1.3.2024.	1.1.2022.	1.1.2022.
SK	1.3.2023.	1.10.2023.	**2.6.2025.***	**1.7.2025.***	11.6.2016.

Apzīmējumi	
	Ieviešana pabeigta līdz 31.12.2024.
	Sistēma nav ieviesta līdz 31.12.2024.
	Valstu projektu plānos nav norādīti datumi vai ieviešana nav piemērojama

4. attēls: valstu preču ievešanas/importa sistēmu ieviešanas plānošana

[1]Līdz 31.12.2023. dalībvalstīm, kurām piešķirta atkāpe. Turklāt FI un GR norādīja datumus pa ceturkšņiem, tāpēc, ja ceturksnis ietilpst SMK DP termiņā, tas tiek uzskatīts par atbilstošu.
[2] Līdz 31.12.2023. dalībvalstīm, kurām piešķirta atkāpe, vai līdz 1.7.2024. dalībvalstīm, kuras piemēro Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/2446 2. panta 4.a punktu.
* Valsts sistēma tika savlaicīgi modernizēta, bet ir nepieciešama turpmāka saskaņošana ar SMK un ES muitas datu modeli.

Apkopojot var secināt, ka dalībvalstis strādā, lai pabeigtu savu trīs pilnībā valstiska mēroga projektu atjaunināšanu. Ievērojams skaits dalībvalstu ziņoja par kavējumiem, galvenokārt attiecībā uz pagaidu uzglabāšanu, *NIS* jauninājumiem un *SP* 2. komponentu, kā rezultātā ieviešana pārsniedz 2023. gada

termiņus. Līdz ar to tiek ietekmētas arī citas jomas, piemēram, *CCI* sistēma, jo *NIS* jauninājums ir būtisks priekšnoteikums elektroniskās sistēmas ieviešanai.

4.3 SMK IT ĪSTENOŠANAS KAVĒŠANĀS RISKS

Komisijas darbs **noris, kā plānots**, netika konstatēti nekādi kavējumi, kas pārsniegtu tiesību aktos noteikto termiņu, kā arī netika konstatēti riski, kuru dēļ ieviešana varētu aizkavēties. Kavējumi dalībvalstīs ietekmē tādu transeiropas sistēmu kā *ICS2, CCI, NCTS* un *AES* progresu kopumā, kas savukārt ietekmē darbības, kuras ietilpst Komisijas darbības jomā. Tāpēc tiek atvēlēti lielāki investīciju resursi atbilstības pārbaudēm, koordinācijai un Eiropas projektu atbalsta pasākumiem. Turklāt tam ir nepieciešams arī papildu atbalsts alternatīvām valstu izstrādes, ieviešanas shēmām un uzraudzībai, kā arī centrālo komponentu ilgākai uzturēšanai pārejas periodos.

Lielākā daļa **dalībvalstu mērķtiecīgi un pakāpeniski virzās uz priekšu** to atbildībā esošajās norisēs, lai gan **dažas no tām virzās uz priekšu lēnāk**, nekā sākotnēji plānots, un dažas nav pilnībā izmantojušas 2023. gada SMK DP paredzētos pagarinātos termiņus. Tāpēc dažos valstu un transeiropas projektos **tika ziņots par kavējumiem, kas pārsniedz tiesību aktos noteiktos termiņus vai termiņus, kas noteikti ar atkāpi**.

Lielākā daļa dalībvalstu ir panākušas ievērojamu progresu transeiropas sistēmu izstrādē, un vairākas dalībvalstis centās panākt, lai to sistēmas tiktu ieviestas līdz 2023. gada beigām saskaņā ar sākotnējiem termiņiem un piešķirtajām atkāpēm. Tomēr dažas valstis 2024. gadā joprojām kavējas, kā rezultātā to ieviešanas plāni tiek atlikti līdz ieviešanas perioda beigām vai pēc tā. Komisija ir mudinājusi stingri ievērot plānus valstu projektu savlaicīgai ieviešanai.

Dalībvalstis norādīja vairākus kavējumu pamatotības iemeslus, no kuriem lielākā daļa atkārtojas. Tie ietver finanšu un cilvēkresursu trūkumu, konkurējošas prioritātes un sistēmu savstarpējo atkarību. Turklāt dalībvalstis ziņoja par valsts IT infrastruktūras nespēju nodrošināt projektu tehniskās vajadzības, darbuzņēmēju jaudas problēmām un atkarību no citām ieinteresētajām personām. Turklāt citi kavējumus veicinoši faktori ir ilgstoši atbilstības pārbaudes periodi, tirgotāju gatavība, aizkavēti vai nesekmīgi uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus, apgrūtinošas publiskā iepirkuma procedūras, pārvaldības jautājumi un sarežģīta sistēmu integrācija.

Attiecībā uz valstu preču ievešanas un importa projektiem iepriekšējos ziņojumos un 4.2. iedaļā tika norādīts, ka dalībvalstis ir iesniegušas oficiālus pieprasījumus par atkāpēm attiecībā uz kavējumiem, kas pārsniedz valsts projektiem tiesību aktos noteikto termiņu, pagarinot termiņu līdz 2023. gada 31. decembrim[12].

4. attēlā sniegtā informācija parāda, ka šādas dalībvalstis kavējas ar viena vai vairāku projektu ieviešanu: AT, CZ, DK, GR, un dažām dalībvalstīm ir nepieciešama turpmāka sistēmas modernizācija, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību SMK.

Attiecībā uz transeiropas projektiem, kas sīki izklāstīti 4.2. iedaļā un atspoguļoti pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā**, vairākas dalībvalstis informēja Komisiju par šādiem kavējumiem:**

- Attiecībā uz projekta ***"Īpašo procedūru 1. komponents"*** ieviešanu plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa norādīja šādas dalībvalstis: AT, CY, DK, FI, FR, GR, HU, IT, LT, LU, MT, PT, RO, SE un SK. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.3. iedaļā.

[12] Visiem transporta veidiem, izņemot gaisa transportu, atkāpes attiecībā uz *ierašanās paziņojumu, uzrādīšanas paziņojumu* un *pagaidu uzglabāšanu* ir spēkā līdz 29.2.2024.

- Attiecībā uz ***ICS2 3. laidiena*** ieviešanu plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa[13] norādīja šādas dalībvalstis: DK, FI, LU, MT un RO. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 4.2. iedaļā;

- Attiecībā uz ***CCI 1. posma*** ieviešanu plānoto ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa[14] norādīja šādas dalībvalstis: AT, CY, CZ, DK, GR, FI, HU, IE, MT, NL, PT, SE, SI un SK. Turklāt FI, PT un SK lūdza piešķirt atkāpi. Attiecībā uz ***CCI 2. posma*** ieviešanu BE, CZ, DE, FI, GR, NL un PL norādīja plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa. Turklāt PT un SK ir lūgušas piešķirt atkāpi. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.5. un 4.4. iedaļā.

- Attiecībā uz ***NCTS 5. posma*** ieviešanu AT, BE, CY, DK, ES, FI, FR, GR, HU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE un SK norādīja plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pamatfunkcijām, kas ir pēc šim 1. posmam SMK DP noteiktā termiņa[15]. Tomēr visas dalībvalstis sistēmu ieviesa līdz 2025. gada 21. janvārim, kas iezīmēja pārejas perioda beigas. . Tas ir ļoti nozīmīgs sasniegums SMK DP īstenošanā. Attiecībā uz papildfunkcijām dažām dalībvalstīm ir kavējumi, tomēr tas neietekmē jaunās *NCTS* 5. posma darbību, jo nav tieša starpsavienojuma ar citu dalībvalstu sistēmām.

- Attiecībā uz ***NCTS 6. posma*** ieviešanu GR, PL un RO ziņoja plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa. Šis projekts jāskata saistībā ar *ICS2* 3. laidienu. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.7. un 4.5. iedaļā.

- Attiecībā uz ***AES 1. komponenta*** ieviešanu plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu, kas ir pēc šim 1. posmam SMK DP noteiktā termiņa[16] norādīja šādas dalībvalstis: AT, BE, CY, GR, HU, LU, MT, PL, PT, RO, SE, FR un SK.

  Tomēr vēl nozīmīgāks ir galīgais *AES* ieviešanas datums 2024. gada 2. decembrī, kā noteikts SMK DP, ar pārejas noteikumiem, kas ir spēkā līdz 2025. gada 11. februārim. Dažas dalībvalstis ziņoja par problēmām, kas varētu izraisīt ļoti īsu kavēšanos (PT, MT, HU un AT). Tomēr divas dalībvalstis (FR un GR) ziņoja par nopietnāku problēmu – tās, neraugoties uz visiem veiktajiem pasākumiem, nevarēja laikus ieviest savu komponentu un saskārās ar nopietniem kavējumiem. Tādējādi jaunās *AES* sistēmas pilnīga ieviešana ir bloķēta, un pārējās dalībvalstis un Eiropas uzņēmumi ir spiesti palikt ilgākā pārejas periodā.

  Ņemot vērā kavējumus *AES* ieviešanā, Komisijai tika lūgts uzturēt centrālā ziņojumu pārveidotāja darbību līdz 2025. gada beigām, lai nodrošinātu uzņēmējdarbības nepārtrauktību un izvairītos no pārtraukumiem tirdzniecības plūsmās. Tas nozīmēja pārejas perioda *de facto* pagarināšanu. Lai nodrošinātu tiesisko pamatu šim pagarinājumam, Komisija ierosināja juridisku grozījumu SMK īstenošanas regulā par tehniskajiem noteikumiem (*IRTA*) attiecībā uz elektroniskajām sistēmām. Par šo grozījumu balsoja 2025. gada 7. februārī, un to pieņēma 2025. gada martā, ļaujot turpināt pārejas pasākumus attiecībā uz eksportu un izvešanu līdz 2025. gada 14. decembrim, savukārt dalībvalstīm noteiktais termiņš paliek tāds, kā noteikts SMK DP.

---

[13] Pārskatītajā 2023. gada SMK DP paredzēts, ka visas dalībvalstis pilnībā ieviesīs *ICS2 3. laidienu* līdz 3.6.2024. *ICS2 3. laidiena* sistēmas ieviešana ir plānota trīs posmos: 1. posms attiecībā uz jūras un iekšzemes ūdensceļu pārvadātājiem (ieviešanas periods no 3.6.2024. līdz 4.12.2024.); 2. posms saistībā ar ekspeditora konosamentu iesniedzējiem jūras un iekšējo ūdensceļu pārvadājumu jomā (ieviešanas periods no 4.12.2024. līdz 1.4.2025.); 3. posms attiecībā uz autotransporta un dzelzceļa pārvadātājiem (ieviešanas periods no 1.4.2025. līdz 1.9.2025.).

[14] Pārskatītajā 2023. gada SMK DP paredzēts, ka ieviešanas periods beigsies 1.7.2024.

[15] Pārskatītajā 2023. gada SMK DP paredzēts, ka sistēmas pamatfunkciju ieviešanas periods beidzas 1.12.2023., bet pārējo funkciju ieviešanas periods beidzas 2.12.2024. Līdz 2.12.2024. visām dalībvalstīm un tirgotājiem būtu jāizmanto *NCTS 5. posma* sistēma. Pārejas beigas ir paredzētas 21.1.2025.

[16] Pārskatītajā 2023. gada SMK DP paredzēts, ka sistēmas pamatfunkciju ieviešanas periods beidzas 1.12.2023., ar *EMCS* saskaņotas saskarnes izstrādes periods beidzas 13.2.2024., bet pārējo funkciju ieviešanas periods beidzas 2.12.2024. Līdz 2.12.2024. visām dalībvalstīm un tirgotājiem būtu jāizmanto *AES* sistēma. Pārejas beigas ir paredzētas 11.2.2025.

Attiecībā uz ***AES 2. komponenta*** ieviešanu GR, FI, MT un FR norādīja plānoto/faktisko ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 3.8. iedaļā.

- Attiecībā uz ***GUM 2. komponenta*** ieviešanu plānoto ekspluatācijas datumu pēc SMK DP noteiktā termiņa[17] norādīja šādas dalībvalstis: GR, FI, DE un FR. Sīkāku informāciju skatīt šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 4.1. iedaļā.
- ***PoUS 2. posma*** īstenošana, kas ir savstarpēji savienota ar *EMSWe*, no muitas viedokļa notiek saskaņā ar grafiku, tomēr iespējami kavējumi saistībā ar valstu jūras vienloga sistēmu pieejamību, par ko atbildīgas ir dalībvalstu jūrniecības iestādes.

Komisija veic situācijas rūpīgu analīzi un pārraudzību attiecībā uz iepriekš minētajiem projektiem un īsteno atbalsta palielināšanas pasākumus (sk. 4.4. iedaļu).

4.4 SEKU MAZINĀŠANAS DARBĪBAS

Dalībvalstis minēja dažādas seku mazināšanas darbības, kuru mērķis ir novērst (potenciālos) kavējumus un nodrošināt tiesību aktos noteikto termiņu ievērošanu. Šīs darbības ietver resursu piešķiršanas optimizēšanu, elastīgu metodiku pieņemšanu, integrētu sistēmu risinājumu īstenošanu un koordinācijas stiprināšanu ar darbuzņēmējiem, lai uzlabotu efektivitāti un sadarbību. Citas dalībvalstis plāno uzlabot organizatoriskās struktūras, racionalizēt procesus un pilnveidot plānošanu, lai uzlabotu projektu vadību un lēmumu pieņemšanu. Šīs darbības ir attiecināmas uz valstu un transeiropas projektiem.

Ņemot vērā kavējumus dalībvalstīs, **Komisija ar vairākām darbībām ir palielinājusi atbalstu dalībvalstīm**.

Pirmkārt, tā ir **uzlabojusi SMK IT programmas pārraudzību un uzraudzību**, palielinot progresa ziņojumu biežumu un organizējot divpusējas sanāksmes un komandējumus direktoru līmenī ar katru dalībvalsti. SMK DP īstenošana konsekventi ir iekļauta ģenerāldirektora vadīto sanāksmju un komandējumu darba kārtībā, kā arī augsta līmeņa plenārsēdēs ar dalībvalstu ģenerāldirektoriem, piemēram, Muitas politikas grupā. Dalībvalstis tika aicinātas veikt riska mazināšanas pasākumus.

Komisija turpināja izmantot daudzgadu stratēģiskā plāna muitas jomā (*MASP-C*) infopaneli, pamatojoties uz 2023. gadā pārskatīto *MASP-C* un 2023. gada SMK DP, lai uzraudzītu progresu, projekta atskaites punktus un agrīnā posmā konstatētu kavējumus. Infopaneli reizi ceturksnī iesniedz dalībvalstīm *ECCG* sanāksmēs, kas notiek kopā ar tirdzniecības kopienu.

Kā norādīts SMK DP un 2023. gadā pārskatītajā *MASP-C*, Komisija nosaka konkrētus starpposma atskaites punktus, lai nodrošinātu decentralizēto transeiropas sistēmu netraucētu ieviešanu un izvairītos no papildu izmaksām.

Otrkārt, Komisija ir **pastiprinājusi palīdzību dalībvalstīm saistībā ar transeiropas sistēmām**, pieņemot elastīgu un iteratīvu pieeju SMK elektronisko sistēmu izstrādei un ieviešanai. Šī metode, kas ietver prototipu izstrādi, ātru problēmu risināšanu un līdzsvarotu darba slodzi gan Komisijā, gan dalībvalstīs, uzlabo sistēmas kvalitāti un veicina reālu progresu. Šo pieeju pozitīvi novērtējušas gan dalībvalstis, gan tirgotāji.

Turklāt Komisija ir izveidojusi mehānismu ieinteresēto personu sadarbībai jau no projektu sākuma, lai uzlabotu sagatavošanas darbības, novērstu ar lēmumu pieņemšanu saistītās grūtības un nodrošinātu pārredzamību, regulāri atjauninot projektus.

Komisija arī turpināja koordinēt un uzraudzīt katras transeiropas sistēmas programmas, kas prasa ievērojamu dalībvalstu darbu valsts komponentu izstrādē.

Turpmāk ir sniegta sīkāka informācija par darbībām, kas veiktas saistībā ar *ICS2, NCTS* 5. posmu un *AES*.

[17] Pārskatītajā 2023. gada SMK DP paredzēts, ka *GUM 1. komponenta* ieviešanas datums ir 11.3.2024., bet *GUM 2. komponenta* ieviešanas perioda sākums ir jānosaka dalībvalstīm, un agrākais iespējamais ieviešanas datums ir 11.3.2024.

- **Attiecībā uz transeiropas sistēmu *ICS2*** Komisija ar dažādiem līdzekļiem turpināja sniegt atbalstu dalībvalstīm un uzņēmējiem *ICS2 3. laidiena* izstrādes darbībās. Tas ietvēra īpašu tīmekļsemināru organizēšanu, palīdzības sniegšanu, izmantojot bieži uzdotos jautājumus, un plenārsēžu koordinēšanu, lai nodrošinātu projektu plānu saskaņošanu ar Komisijas IT īstenošanas atskaites punktiem. Visbeidzot, tika nodrošinātas komunikācijas kampaņas, tiešsaistes apmācības sesijas un dokumentācija, kas pieejama publiskajā CIRCABC bibliotēkā.
- **Attiecībā uz transeiropas sistēmām – *NCTS 5. posmu* un *AES* –** Komisija turpināja īstenot valstu administrāciju koordinācijas programmu, lai atbalstītu dalībvalstis to valsts komponentu izstrādē un ieviešanā. Programma ir paplašināta, lai pārraudzītu dalībvalstu un tirgotāju pāreju uz *NCTS 5. posma* un *AES* sistēmām, uzraudzītu darbības nepārtrauktību pārejas laikā un veicinātu ciešāku sadarbību ar dalībvalstīm. Darbības ietver īpašu palīdzības dienestu, virtuālas sanāksmes, lai mazinātu dalībvalsts izstrādes kavējumus, atjauninātas informācijas izplatīšanu tirdzniecības kopienai un regulāru ziņošanu *ECCG* un *CPG*. Turklāt kopš 2021. gada 1. ceturkšņa Komisija publicē konsolidētus ceturkšņa progresa ziņojumus par pāreju uz jaunajām sistēmām, norādot GDR agrīnai problēmu atklāšanai.

Iedvesmojoties no citu transeiropas projektu uzraudzības un koordinācijas programmām, Komisija pastiprināja savas darbības, lai cieši uzraudzītu progresu, kā dalībvalstis izstrādā valstu komponentus ***CCI* projektam**, un, sākot ar 2024. gada 1. ceturksni, sagatavoja konsolidētu ceturkšņa progresa ziņojumu. Turklāt Komisijas īpašā *CCI* darba grupa turpināja centienus risināt dalībvalstu jautājumus par importu un importa vienkāršojumiem, piemēram, centralizēto muitošanu. Papildus tam katru nedēļu un reizi divās nedēļās tika rīkotas regulāras tehniskās sanāksmes, kā arī atgriezeniskās saites sesijas par atbilstības pārbaudēm.

Treškārt, Komisija lūdza dalībvalstis informēt par to ierobežojumiem un nepieciešamo atbalstu risku mazināšanai. Dalībvalstis **aptaujā** pauda, ka divpusējās sanāksmes direktoru līmenī un tehniskais dialogs ar TAXUD ĢD ir bijis ļoti noderīgs. Tās novērtēja Komisijas nodrošinātos tehniskos tīmekļsemināru un informācijas apmaiņas pasākumus kā noderīgus. Dažas dalībvalstis papildu darbības pamatnostādnes un apmācību, norādījumus ekonomikas dalībniekiem un palīdzību uzņēmējdarbības atbalsta un speciālo zināšanu jomā, ko Komisija pēc tam turpināja 2024. gadā.

Ceturtkārt, aptaujas rezultāti un divpusējas apspriedes ar dalībvalstīm atklāja, ka biežs kavējumu iemesls ir pienācīga finansējuma trūkums. Komisijas paziņojuma par jauno uzaicinājumu uz finansējumu saskaņā ar tehniskā atbalsta instrumentu (**TAI) 2025. gadam** mērķis ir veicināt dalībvalstu informētību par iespēju saņemt atbalstu SMK digitālajai pārveidei.

Piektkārt, lai risinātu dalībvalstu īpašās vajadzības SMK digitālās programmas ikdienas pārvaldībā, trīs dalībvalstis (FR, MT un GR) piedalījās izmēģinājuma projektā, ko Komisija 2023. gada beigās ieviesa **ar konsultāciju uzņēmumu.** Šīs dalībvalstis 2024. gadā ziņoja, ka sniegtās atziņas un ieteikumi bija ļoti noderīgi, lai labāk izprastu jautājumus un to, kā tos risināt, un tādējādi izvairītos no turpmākas kavēšanās.

Visbeidzot, Komisija arī sāka darbu, lai apkopotu **gūto pieredzi** un **paraugpraksi** digitālo projektu izstrādē. Šajā nolūkā 2024. gadā veiktā aptauja sniedza šo informāciju, un rezultāti tika pievienoti šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 1.2. iedaļai.

Tā kā tuvojas 2025. gada beigas, dalībvalstīm ir lūgts ievērot jaunajā SMK DP noteiktos termiņus. SMK IT pilnīgai īstenošanai ir atlicis tikai vēl viens gads. **Ir vajadzīgi ārkārtēji centieni un tūlītēja rīcība**, lai izvairītos no kavējumiem un nodrošinātu Eiropas sistēmu darbības nepārtrauktību. Saskaņā ar ES tiesību aktiem Komisija ir iesaistījusies oficiālā sarakstē ar dalībvalstīm, kuras saskaras ar kavēšanos IT sistēmu ieviešanā.

Lai gan Komisija daudzējādā ziņā atbalsta iepriekš minēto, par valsts komponentu un sistēmu izstrādi un ieviešanu ir atbildīgas dalībvalstis. Funkciju sadale ir noteikta un saskaņota ar visām ieinteresētajām personām jau no paša sākuma, un tā būtu jāievēro visā projektu dzīves ciklā.

4.5 PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESĀ IESAISTĪTAJĀS VALSTĪS

Topošajām ES paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm un citām Konvencijas par kopīgu tranzīta procedūru (*CTC*) līgumslēdzējām pusēm būs jāņem vērā pāreja uz modernizētajām elektroniskajām sistēmām, kas paredzētas SMK, un jaunās IT pieejas, kas izveidotas ar reformas priekšlikumu.

Komisija sistemātiski neuzrauga kandidātvalstu progresu pilnībā elektronisku sistēmu ieviešanā kā daļu no ziņošanas pienākuma saskaņā ar SMK 278.a pantu. Tomēr paplašināšanās stratēģijas, tai skaitā asociācijas nolīgumu ar ES, ietvaros IT sistēmu izstrāde, kas veicina to saskaņošanu ar ES muitas tiesību aktiem, ir būtisks elements ES regulārajos novērtējumos.

Kandidātvalstīm būs pakāpeniski jāpieslēdzas SMK sistēmām vai jāievieš tās, virzoties uz pievienošanos ES muitas teritorijai. Atkarībā no plānotā pievienošanās datuma tiem var būt arī jānodrošina nākotnes ES muitas datu centra funkcionalitāte, kas paredzēta muitas reformas paketē.

Nākotnē, gatavojoties paplašināšanās procesam ar kandidātvalstu iesaisti, būs regulāri jāīsteno vairāki būtiski pasākumi. Tie ietver ziņošanu par digitālo īstenošanu un dalību atbilstības pārbaudēs, lai nodrošinātu sadarbspēju starp valstu sistēmām un dalībvalstu un ES sistēmām. Turklāt ES būs regulāri jāizvērtē sistēmu darbība.

5. KOPSAVILKUMS PAR PĀRVALDĪBU UN SECINĀJUMI

SMK īstenošana ir sadarbības projekts, ko raksturo stingra visu ieinteresēto personu apņemšanās kopš SMK darba programmas (SMK DP) pirmās pieņemšanas 2014. gadā.

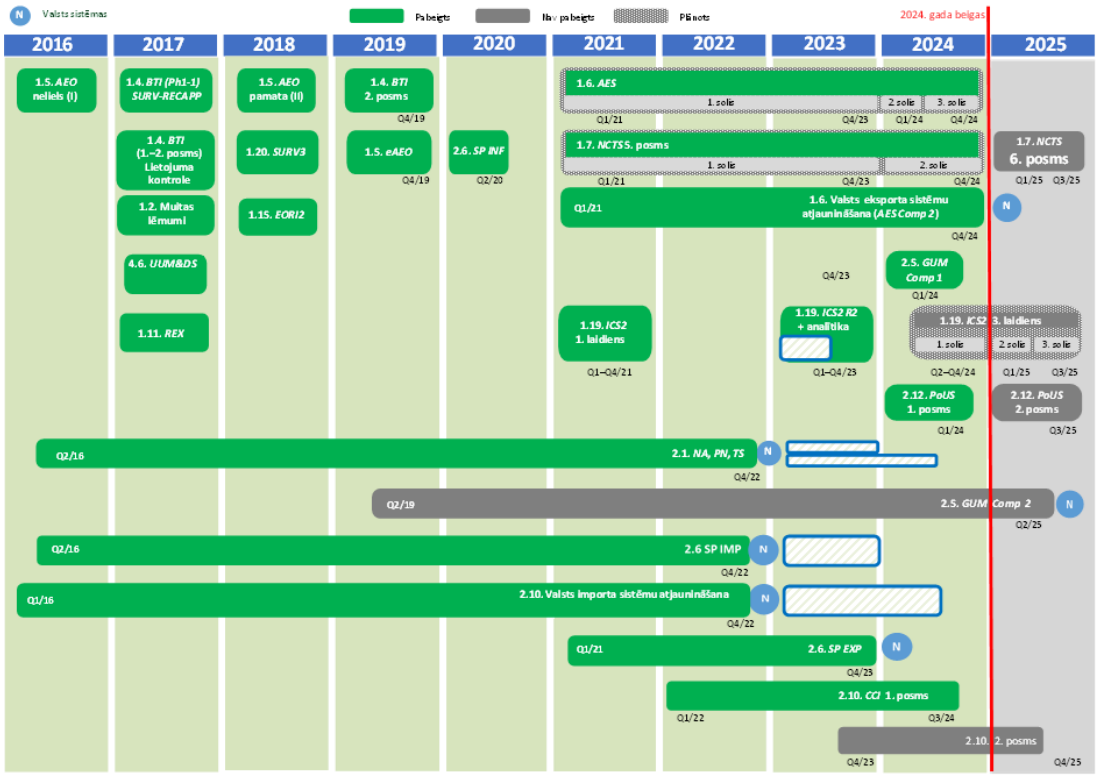
Sagatavojot šo ziņojumu, Komisija rūpīgi analizēja 2024. gadā savāktos progresa datus un parādīja, ka dalībvalstis ir guvušas ievērojamus panākumus 2025. gada mērķrādītāja sasniegšanā. Šī kopīgā apņēmība ļāva 2024. gadā panākt ievērojamu progresu SMK digitālās īstenošanas programmā, sekmīgi ieviešot Garantiju pārvaldības sistēmu (*GUM*), ICS2 3. laidienu, *PoUS* 1. posmu un *NCTS* 5. posmu.

Tomēr, neraugoties uz šiem sasniegumiem, dažām dalībvalstīm joprojām ir grūtības ar konkrētiem projektu termiņiem, it īpaši tiem, kas saistīti ar importa jomu (*NIS, TS, CCI*) un eksporta jomu (*AES*). Kavēšanās, ar ko saskaras dažas dalībvalstis, negatīvi ietekmē citas ieinteresētās personas, ierobežojot ieguvumus un radot papildu izmaksas Komisijai, citām dalībvalstīm un Eiropas uzņēmumiem. Attiecībā uz dalībvalstīm, kas vēl nav ieviesušas modernizēto *NIS*, Komisija vēl nesaņem visus datus, kas tai vajadzīgi uzraudzības uzdevumu veikšanai. Attiecībā uz *CCI* ir ietekme uz Eiropas uzņēmumiem, jo ieviešana un ieguvumi tiem būs pieejami tikai tad, ja abas iesaistītās dalībvalstis (valsts, kurā uzņēmums ir reģistrēts, un valsts, kurā uzņēmums uzrāda preces) būs ieviesušas savu valsts *CCI* komponentu. Attiecībā uz *AES* ir ietekme uz citām dalībvalstīm, jo netiešam eksportam, kas uzsākts vienā dalībvalstī, nepieciešams apstiprinājums par izvešanu citā dalībvalstī, lai uzņēmumi varētu saņemt izvešanas apliecinājumu un atgūt PVN. Tāpēc abām dalībvalstīm jāspēj sazināties vienā un tajā pašā sistēmā.

Joprojām ir būtiski, lai visas ieinteresētās personas turpinātu centienus un atvēlētu nepieciešamos resursus galīgā 2025. gada termiņa ievērošanai, jo turpmāki kavējumi radīs papildu ietekmi uz citām dalībvalstīm un apdraudēs konsekvento darbības satvaru, kas paredzēs vienlīdzīgu ieguvumu nodrošināšanai visiem ekonomikas dalībniekiem. Tas nozīmē, ka Komisija, dalībvalstis un ekonomikas dalībnieki ilgstoši un intensīvāk pieprasa resursus papildu atbilstības pārbaudēm, koordinācijai un paplašinātai sistēmas uzturēšanai. Turklāt SMK digitālajai īstenošanai ir būtiska nozīme ieņēmumu aizsardzībā un negodīgas vai nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā.

Salīdzinājumā ar 2023. gadu dalībvalstu centieni un rezultāti tagad ir izteiktāki, un tas liecina par arvien daudzveidīgāku progresu, tuvojoties pēdējam SMK īstenošanas gadam. Šīs atšķirības uzsver steidzamu nepieciešamību pēc vienotas un ātras rīcības, lai nodrošinātu pilnīgu digitālo pārkārtošanos visās dalībvalstīs. Lai saglabātu darbības nepārtrauktību un atbalstītu uzņēmējus, Savienībai virzoties uz pilnībā digitālu muitas vidi, ir būtiski saglabāt dinamiku, novērst trūkumus un ievērot termiņus. Kā

vizuāli attēlots tālāk redzamajā diagrammā, liela daļa darba jau ir paveikta, un priekšā ir ieviešanas pēdējais gads.



5. attēls. Plānošanas pārskats

No 2024. gada aptuveni 63 % dalībvalstu kavējas ar *CCI* 1. posmu, savukārt citos komponentos, piemēram, *ICS2* 3. laidienā un *AES*, ir ziņots par mazāk kavējumiem, un katrs no tiem ietekmē ne vairāk kā 11 % dalībvalstu. Šīs atšķirības atspoguļo atšķirīgus gatavības līmeņus un liecina, ka bez nepārtrauktiem centieniem kavēšanās varētu ietekmēt kopējo grafiku SMK pilnīgai īstenošanai līdz 2025. gadam.

Lai sasniegtu šo kritisko atskaites punktu, visām ieinteresētajām personām tagad ir jādivkāršo sava uzmanība un apņemšanās ievērot SMK DP tiesību aktos noteiktos termiņus. Vienlaikus Komisija oficiāli sarakstījās ar dalībvalstīm, kuras saskaras ar kavējumiem, saskaņā ar ES tiesību aktiem. Komisija turpinās ciešu uzraudzību un atbalstu, iesaistoties gan programmas līmenī, gan projektu līmenī, ko papildinās divpusējas apmaiņas un plenārsēdes ar dalībvalstīm.